

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри
проф. Слозанська Г.І.

від 4 вересня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ ЗАГАЛЬНА ТА СПЕЦІАЛЬНА**

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань	<u>01 Педагогіка/Освіта</u> (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	<u>016 Спеціальна освіта</u> (код і найменування спеціальності)
Освітня програма	<u>Логопедія</u> (найменування освітньої програми)
Мова навчання	<u>Українська</u>

2024 – 2025 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія загальна та спеціальна» для студентів освітньої програми «Логопедія» спеціальності 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Розробник:

Гончаровська Галина Федорівна – доцент кафедри психології розвитку та консультування Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Козак Марія Михайлівна – асистент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Пацула Ірина Несторівна – викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.
Протокол № 2 від “04” вересня 2024 року.

Завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Ганна СЛОЗАНСЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Логопедія
2	Спеціальність	016 Спеціальна освіта
3	Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
4	Ступінь вищої освіти	Бакалавр
5	Статус дисципліни	Вибіркова
6	Мова навчання	Українська
7	Курс	1
8	Семестр	1 та 2
9	Кількість змістових модулів	2
10	Форма підсумкового контролю	залік та екзамен
11	Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	6 кредитів
12	Загальна кількість годин	180
13	Аудиторні заняття (год.)	Денна форма – 80, заочна форма – 40
14	Лекції (год.)	Денна форма – 30, заочна форма – 18
15	Семінарські заняття (год.)	Денна форма – 50, заочна форма – 22

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40% до 60%

для заочної форми навчання – 20% до 80%

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія загальна та спеціальна» є формування у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК 1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК 2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної, інклюзивної освіти та логопедії

СК 3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК 4. Здатність планувати та організовувати корекційно-логопедичну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення мовленнєвого розвитку, актуального стану та потенційних можливостей дітей, оцінювати її результати.

СК 5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовлення, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення

СК 6. Здатність реалізувати персональні підходи у процесі надання послуг раннього втручання у сфері логопедії.

СК 7. Здатність дотримуватися вимог до організації навчального та корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК 8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК 9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК 10. Здатність до системного психолого- педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами, з порушеннями мовлення.

СК 12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК 13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з порушеннями мовленнєвого розвитку, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК 15. Здатність чітко та аргументовано висловлювати власні професійні переконання, враховуючи особливості аудиторії та ситуації спілкування, надавати точний, своєчасний та дієвий зворотній зв'язок клієнтам та колегам.

СК 16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

та результати навчання:

РН 1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН 2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН 3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН 4. Аргументувати, планувати та надавати послуги раннього втручання відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров'я дитини.

РН 5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу та логопедичного супроводу у різних типах закладів.

РН 6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН 7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН 8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН 10. Здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, реалізовувати логопедичний супровід з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН 11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання, виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

РН 12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами загалом та порушеннями мовленнєвого розвитку зокрема.

РН 14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо

РН 16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

РН 17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН 20. Визначати потреби і проблеми дітей з особливими освітніми потребами та їхніх сімей, знаходити інноваційні рішення та залучати ресурси для їх задоволення та вирішення.

4. Програма навчальної дисципліни

4.1 Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна психологія

Тема 1. Психологія як наука та як професія

Основні аспекти психології як академічної дисципліни та професійної діяльності. Вивчаються історія розвитку психології, її основні напрямки та школи (наприклад, психоаналіз, біхевіоризм, гуманістична психологія). Обговорюються методи дослідження в психології, включаючи експериментальні, кореляційні, спостережні та якісні методи. Також аналізується роль психолога в різних сферах діяльності: освіта, охорона здоров'я, бізнес, спорт, консультування тощо. Обговорюються етичні норми та професійні стандарти психологічної практики.

Тема 2. Відчуття. Сприймання. Увага

Ця тема охоплює фундаментальні процеси обробки інформації в організмі людини. Відчуття – це первинні реакції органів чуття на стимули з навколишнього середовища. Сприймання – це процес організації та інтерпретації сенсорної інформації, що дозволяє створювати осмислені образи реальності. Увага розглядається як процес вибіркового фокусування на певних аспектах досвіду, і її роль у ефективній обробці інформації. Обговорюються різні види уваги (сфокусована, розсіяна, постійна) та механізми її регулювання.

Тема 3. Мислення. Мовлення. Уява. Пам'ять

Ця тема присвячена когнітивним процесам, які забезпечують людську свідомість та інтелектуальну діяльність. Мислення включає різні види (логічне, критичне, творчі) та процеси (аналіз, синтез, оцінка). Мовлення розглядається як засіб комунікації та мислення, включаючи структуру мови, семантику та прагматику. Уява – це здатність створювати образи та концепції, які не присутні безпосередньо у сенсорному досвіді. Пам'ять поділяється на короткочасну та довготривалу, включаючи процеси запам'ятовування, збереження та відтворення інформації. Обговорюються фактори, що впливають на ефективність цих когнітивних процесів.

Тема 4. Емоції та почуття. Воля. Темперамент та характер. Здібності.

Емоційні та мотиваційні аспекти психіки людини. Емоції – це короткочасні реакції на стимули, які супроводжуються фізіологічними змінами та виражаються через поведінку. Почуття – це більш тривалі та складні переживання, які включають оцінку емоційних станів. Воля – це психічна властивість, що забезпечує контроль над діями та досягнення цілей, включаючи такі аспекти, як наполегливість, стійкість та самодисципліна. Темперамент визначає індивідуальні особливості реактивності та емоційності, тоді як характер формується під впливом соціальних та культурних факторів і відображає сталість поведінкових патернів. Здібності включають як вроджені, так і набуті навички, що впливають на успішність в різних сферах діяльності.

Тема 5. Психологія особистості

Ця тема присвячена вивченню структури, розвитку та функціонування особистості. Розглядаються різні теорії особистості, такі як психодинамічна, біхевіористична, гуманістична та когнітивна. Аналізуються компоненти особистості: характер, мотивація, цінності, самооцінка, самосвідомість. Вивчаються процеси соціалізації, формування ідентичності та самореалізації. Обговорюється вплив генетичних, біологічних, соціальних та культурних факторів на розвиток особистості. Також розглядаються методи оцінки та вимірювання особистісних характеристик.

Тема 6. Психологічні особливості розвитку дітей від народження до початкової школи: немовлячий, ранній, дошкільний та молодший шкільний вікові періоди

Ця тема охоплює етапи психічного розвитку дітей від народження до початкової школи. Немовлячий період характеризується розвитком сенсомоторних навичок, базових емоцій та прив'язаностей. Ранній дитячий вік включає формування базових когнітивних та мовних навичок, розвиток уяви та першочергових соціальних навичок. Дошкільний вік відзначається активним розвитком уяви, гри, основних соціальних та емоційних навичок, а також початком формування моралі. Молодший шкільний вік характеризується розвитком абстрактного мислення, логічних навичок, систематизації знань та поглиблення соціальної інтеграції. Обговорюються психологічні кризи та завдання кожного вікового періоду, а також фактори, що впливають на успішність розвитку.

Тема 7. Психологічні особливості розвитку та формування особистості в підлітковому віці. Юнацький вік. Вік дорослості. Особливості розвитку зрілої особистості. Психологія пізнього віку

Ця тема охоплює різні стадії розвитку особистості після дитинства. Підлітковий вік характеризується пошуком ідентичності, формуванням самосвідомості, емоційною нестабільністю та соціальною активністю. Юнацький вік включає закріплення професійних та особистих цілей, розвиток незалежності та відповідальності. Вік дорослості відзначається стабілізацією особистісних характеристик, досягненням професійних та сімейних цілей, а також розвитком емоційної зрілості. Зріла особистість характеризується самореалізацією, підтримкою соціальних зв'язків, а також здатністю до рефлексії та прийняття життєвих викликів. Психологія пізнього віку фокусується на адаптації до вікових змін, збереженні когнітивних функцій, підтримці соціальної активності та якості життя у старшому віці.

Змістовий модуль 2: Спеціальна психологія

Тема 8. Передумови виникнення спеціальної психології та її філософська основа

Ця тема охоплює історичні та філософські аспекти виникнення спеціальної психології як окремої галузі науки. Розглядаються соціальні та культурні потреби, що призвели до розвитку спеціальних підходів до вивчення осіб з особливими потребами. Аналізуються філософські концепції, що лежать в основі спеціальної психології, включаючи гуманістичні та інклюзивні підходи. Обговорюється взаємозв'язок спеціальної психології з іншими дисциплінами, такими як педагогіка, соціологія, медицина.

Тема 9. Предмет, завдання, мета та пріоритети спеціальної психології на сучасному етапі

Ця тема визначає ключові аспекти спеціальної психології, включаючи її предмет дослідження – психічні процеси та поведінку осіб з особливими потребами. Завдання спеціальної психології включають діагностику, корекцію, підтримку та реабілітацію таких осіб. Мета полягає в покращенні якості життя, соціальної адаптації та інтеграції осіб з інвалідністю. Обговорюються сучасні пріоритети спеціальної психології, такі як інклюзивна освіта, розробка індивідуальних програм підтримки, використання новітніх технологій у корекційній роботі.

Тема 10. Структура та особливості процесу розвитку дітей із психофізичними та інтелектуальними порушеннями

Ця тема присвячена аналізу особливостей розвитку дітей з різними видами психофізичних та інтелектуальних порушень. Розглядаються класифікації порушень, їх симптоматика та вплив на когнітивні, емоційні та соціальні аспекти розвитку. Обговорюються етапи розвитку таких дітей, особливості навчання та виховання, а також потреби у спеціалізованих послугах та підтримці. Аналізуються фактори, що впливають на успішну адаптацію та інтеграцію дітей з порушеннями у суспільстві.

Тема 11. Поняття та суть корекційно-виховного процесу навчання та виховання, специфічні проблеми в сенсорній, моторній, інтелектуальній та емоційних сферах

Ця тема охоплює основні принципи та методи корекційно-виховного процесу, спрямованого на підтримку та розвиток дітей з особливими потребами. Розглядаються підходи до корекції сенсорних (зір, слух), моторних (рухових) навичок, інтелектуальних здібностей та емоційної сфери. Обговорюються специфічні проблеми, з якими стикаються такі діти, та методи їх подолання через індивідуалізовані програми навчання та виховання. Аналізуються ролі психолога, педагога та інших фахівців у цьому процесі.

Тема 12. Соціально-психологічні проблеми дітей з особливими потребами. Психолого-педагогічний супровід їх залучення до загальноосвітніх класів шкіл. Поняття діти з інтелектуальними порушеннями. Причини виникнення та характеристика їх

Ця тема розглядає соціально-психологічні виклики, з якими стикаються діти з особливими потребами, включаючи стигматизацію, дискримінацію, соціальну ізоляцію та труднощі інтеграції в загальноосвітні установи. Обговорюється роль психолого-педагогічного супроводу у процесі інклюзивної освіти, методи підтримки та адаптації таких дітей у класах. Визначається поняття інтелектуальних порушень, їх класифікація, причини виникнення (генетичні, біологічні, соціальні) та характеристика. Аналізуються стратегії роботи з дітьми з інтелектуальними порушеннями для забезпечення їх успішної адаптації та навчання.

Тема 13. Основні форми психічного розвитку у дітей. Клініко-педагогічна характеристика дітей із ЗПР

Ця тема охоплює різні форми психічного розвитку дітей, включаючи нормальні та патологічні форми. Розглядаються ключові аспекти психічного розвитку, такі як когнітивні, емоційні, соціальні та моторні навички. Особлива увага приділяється характеристиці дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР), включаючи симптоми, причини виникнення, діагностику та клініко-педагогічні підходи до роботи з такими дітьми. Обговорюються методи корекції та підтримки, спрямовані на стимулювання психічного розвитку та інтеграцію дітей із ЗПР у соціальне середовище.

Тема 14. Особливості зорового та слухового сприймання у дітей. Причини та ступені їх порушень. Основні закономірності розвитку мови. Причини порушень та їх види

Ця тема присвячена вивченню сенсорних систем зору та слуху у дітей, їх розвитку та можливих порушень. Розглядаються анатомічні та функціональні особливості зорової та слухової систем, етапи їх розвитку в дитинстві. Аналізуються причини порушень зору (наприклад, далекозорість, короткозорість, астигматизм) та слуху (відхилення в структурі вуха, нейронні порушення), а також ступені їх вираженості та вплив на загальний розвиток дитини. Обговорюються закономірності розвитку мови, включаючи фонетичний, лексичний, граматичний та семантичний рівні. Визначаються причини мовленнєвих порушень (фізіологічні, психологічні, соціальні) та їхні види (затримка мовлення, дисфазія, афазія).

Тема 15. Початкові прояви та причини психопатичних форм поведінки дітей при нервово-психічних захворюваннях. Порушення опорно-рухового апарату (ДЦП)

Ця тема охоплює ранні ознаки психопатичних форм поведінки у дітей, які страждають на нервово-психічні захворювання. Розглядаються симптоми, що свідчать про психічні порушення, такі як агресивність, тривожність, депресивні стани, порушення соціальної поведінки. Аналізуються причини виникнення психопатичних форм поведінки, включаючи біологічні, психологічні та соціальні фактори. Особлива увага приділяється дітям з порушеннями опорно-рухового апарату, зокрема церебральним паралічем (ДЦП). Розглядаються фізичні та психічні аспекти впливу ДЦП на розвиток дитини, методи реабілітації, психологічної підтримки та інтеграції в соціальне середовище.

4.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	кількість годин								
	ус ь ог о	денна форма				заочна форма			
		ле кці ї	у тому числі			ус ь о го	у тому числі		
			семі нар ські заня ття	пра кти чні заня ття	самос тійна робот а		ле кці ї	се мі на р ські за ня ття	сам ості йна роб ота
Змістовий модуль 1.									
Методологічні засади ігрової діяльності дітей									
1. Психологія як наука та як професія	13	2	4		7	13	-	-	13
2. Відчуття. Сприймання. Увага	13	2	4		7	13	2	2	9
3. Мислення. Мовлення. Уява. Пам'ять	13	2	4		7	13	-	2	11
4. Емоції та почуття. Воля. Темперамент та характер. Здібності.	12	2	4		8	12	2	2	8
5. Психологія особистості.	12	2	2		8	12	-		12
6. Психологічні особливості розвитку дітей від народження до початкової школи: немовлячий, ранній, дошкільний та молодший шкільний вікові періоди	14	2	4		8	14	2	2	10
7. Психологічні особливості розвитку та формування особистості в підлітковому віці. Юнацький вік. Вік дорослості. Особливості розвитку зрілої особистості. Психологія пізнього віку.	11	2	2		7	11	2	2	7
Разом за змістовим модулем	90	14	24		52	90	8	10	72
Змістовий модуль 2.									
Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку									
8. Передумови виникнення спеціальної психології та її філософська основа.	10	2	2		6	10	-	-	10
9. Предмет, завдання, мета та пріоритети спеціальна психології на сучасному етапі.	10	2	2		6	10		2	8
10. Структура та особливості процесу розвитку дітей психофізичним та інтелектуальними	10	2	2		6	10	2	4	6

розладами									
11. Поняття та суть корекційно-виховного процесу навчання та виховання, специфічні проблеми в сенсорній, моторній, інтелектуальній та емоційних сферах	12	2	4		6	12	2	2	8
12. Соціально-психологічні проблеми дітей з особливим потребами. Психолого-педагогічний супровід їх залучення до загальноосвітніх класів шкіл. Поняття діти з інтелектуальними порушеннями. Причини виникнення та характеристика їх.	12	2	4		6	12		2	10
13. Основні форми психічного розвитку у дітей. Клініко-педагогічна характеристика дітей з ЗПР.	12	2	4		6	12	2	2	8
14. Особливості зорового та слухового сприймання в дитячому віці. Причини та степені їх порушень. Основні закономірності розвитку мови. Причини порушень та їх види.	12	2	4		6	12		2	10
15. Початкові прояви та причини Психопатичних форм поведінки дітей при нервово психічних хворобах. Порушення опорнорухового апарату ДЦП.	12	2	4		6	12	2	2	8
Разом за змістовим модулем	90	16	26		48	90	8	12	70
Підсумковий тест	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Всього годин	180	30	50		100	180	16	22	144

4.3. Теми лекцій

№ теми	Назва теми	кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Психологія як наука та як професія	2	-
2	Відчуття. Сприймання. Увага	2	-
3	Мислення. Мовлення. Уява. Пам'ять	2	-
4	Емоції та почуття. Воля. Темперамент та характер. Здібності.	2	2
5	Психологія особистості.	2	-
6	Психологічні особливості розвитку дітей від народження до початкової школи: немовлячий, ранній, дошкільний та молодший шкільний вікові періоди	2	2
7	Психологічні особливості розвитку та формування особистості в підлітковому віці. Юнацький вік. Вік дорослості. Особливості розвитку зрілої особистості. Психологія пізнього віку.	2	2
8	Передумови виникнення спеціальної психології та її філософська основа.	2	-

9	Предмет, завдання, мета та пріоритети спеціальна психологія на сучасному етапі.	2	-
10	Структура та особливості процесу розвитку дітей психофізичним та інтелектуальними розладами	2	2
11	Поняття та суть корекційно-виховного процесу навчання та виховання, специфічні проблеми в сенсорній, моторній, інтелектуальній та емоційних сферах	2	2
12	Соціально-психологічні проблеми дітей з особливим потребами. Психолого-педагогічний супровід їх залучення до загальноосвітніх класів шкіл. Поняття діти з інтелектуальними порушеннями. Причини виникнення та характеристика їх.	2	-
13	Основні форми психічного розвитку у дітей. Клініко-педагогічна характеристика дітей з ЗПР.	2	2
14	Особливості зорового та слухового сприймання в дитячому віці. Причини та степені їх порушень. Основні закономірності розвитку мови. Причини порушень та їх види.	2	-
15	Початкові прояви та причини Психопатичних форм поведінки дітей при нервово психічних хворобах. Порушення опорнорухового апарату ДЦП.	2	2
	Всього годин	30	14

4.4. Теми семінарських занять

№ теми	Назва теми	кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Психологія як наука та як професія	4	-
2	Відчуття. Сприймання. Увага	4	2
3	Мислення. Мовлення. Уява. Пам'ять	4	2
4	Емоції та почуття. Воля. Темперамент та характер. Здібності.	4	2
5	Психологія особистості.	2	
6	Психологічні особливості розвитку дітей від народження до початкової школи: немовлячий, ранній, дошкільний та молодший шкільний вікові періоди	4	2
7	Психологічні особливості розвитку та формування особистості в підлітковому віці. Юнацький вік. Вік дорослості. Особливості розвитку зрілої особистості. Психологія пізнього віку.	2	2
8	Передумови виникнення спеціальної психологія та її філософська основа.	2	-
9	Предмет, завдання, мета та пріоритети спеціальна психологія на сучасному етапі.	2	2
10	Структура та особливості процесу розвитку дітей психофізичним та інтелектуальними розладами	2	4
11	Поняття та суть корекційно-виховного процесу навчання та виховання, специфічні проблеми в сенсорній, моторній, інтелектуальній та емоційних сферах	4	2
12	Соціально-психологічні проблеми дітей з особливим потребами. Психолого-педагогічний супровід їх залучення до загальноосвітніх класів шкіл. Поняття діти з інтелектуальними порушеннями. Причини виникнення та характеристика їх.	4	2
13	Основні форми психічного розвитку у дітей. Клініко-педагогічна характеристика дітей з ЗПР.	4	2

14	Особливості зорового та слухового сприймання в дитячому віці. Причини та степені їх порушень. Основні закономірності розвитку мови. Причини порушень та їх види.	4	2
15	Початкові прояви та причини Психопатичних форм поведінки дітей при нервово психічних хворобах. Порушення опорнорухового апарату ДЦП.	4	2
Всього годин		20	12

5. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Психологія загальна та спеціальна» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: усне опитування, письмові завдання, тести, участь у дискусіях та обговореннях, доповіді, презентації, есе, метод «case study», тестові методики.

6. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни «Психологія загальна та спеціальна» використовуються такі форми контролю:

- поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності студентів на семінарських заняттях та виконання ними завдань самостійної роботи;
- підсумковий контроль проводиться у формі заліку (тестування на сервері електронних ресурсів MOODLE у термін, визначений графіком підсумкового контролю).

7. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

За роботу на семінарському занятті студент може отримати максимум **5 балів**.

5 балів: студент дає повну, ґрунтовну, аргументовану відповідь, розкриває і науково обґрунтовує теоретичні положення, виявляє уміння аналізувати, порівнювати, виділяти головне, висловлює власні судження та особисте ставлення; відповідь відзначається системністю, послідовністю, логічністю викладу думок і творчим підходом.

4 бали: студент з похибками демонструє знання основного матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність у проблемних питаннях семінару, допускає помилки при викладі матеріалу, але спроможний усунути їх із допомогою викладача.

3 бали: студент демонструє фрагментарні знання матеріалу семінарського заняття, що складає менше 50% необхідного обсягу, не знає основної термінології, не вміє висловлюватися логічно.

2 бали: відповідь на питання є фрагментарною, у ній допущені суттєві помилки.

1 бал: студент не володіє знаннями з семінарського заняття, відповідь неправильна.

0 балів: відповідь на питання відсутня.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

1 МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ (поточне тестування та самостійна робота)										Підсумко ве тестуван ня	Сума
Змістовий модуль I					Змістовий модуль II						
T1	T2	T3	T4	Тест	T5	T6	T7	T8	Тест		
5	5	5	5	20	5	5	5	5	20	20	100

2 МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ (поточне тестування та самостійна робота)										Підсумко ве тестуван ня	Сума
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----------------------------------	------

Змістовий модуль I					Змістовий модуль II						
T1	T2	T3	T4	Тест	T5	T6	T7	T8	Тест		
5	5	5	5	20	5	5	5	5	20	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мультимедійний проектор – демонстрація презентацій.
2. Комп'ютери з доступом до Інтернету – проведення підсумкового контролю.

9. Рекомендована література Літературні джерела

1. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання. Київ : ІЗМН, 1998. 204 с.
2. Брушневська І. М., Рібцун Ю. В. Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей: діагностичний комплекс: навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Запоріжжя: ЛІПС, 2020. 124 с.
3. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник для студ. психол. і педагог. спеціальностей. 2-ге видан., випр. і доп. Київ : «Центр учбової літератури». 2007. 968 с.
4. Вікова і педагогічна психологія / ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. 2-е вид., допов. Київ : Каравела, 2009. 400 с.
5. Власова О. І. Педагогічна психологія. Київ : Либідь, 2005. 400 с.
6. Жук Т. В. и др. Теоретико-методологічні засади оцінки розвитку дітей з особливими освітніми потребами у вітчизняній спеціальній психології: колективна монографія. 2023.
7. Загальна психологія : підруч. для студ. вищ. навч. закладів / С. Д. Максименко, В. О. Зайчук, В. В. Клименко, В. О. Соловієнко / за заг. ред. С. Д. Максименка. Київ : Форум, 2000. 543 с.
8. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопсихологія: навч. посіб. Київ: Знання, 2010. 294 с.
9. Корольчук М. С., Криворучко П. П. Історія психології : навч. посіб. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2004. 248 с.
10. Корольчук М. С. Психологія : схеми, опорні конспекти, методики : навч. посіб. Київ : Ельга; Ніка-Центр, 2009. 320 с.
11. Кошелева Н. Г. Психологія інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник (для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної та заочної форм навчання). – 2022.
12. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 384 с.

13. Кузьменко В. У. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років: монографія. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. 354 с/
14. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: (курс лекцій): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; М-во освіти і науки України, Ін-т соц. робота та упр. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2005. 128 с.
15. Логопедія / Шеремет М. К., Тарасун В. В., Конопляста С. Ю. та ін.; за ред. М. К. Шеремет. Київ: Видавничий дім «Слово», 2010. 678 с.
16. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посіб. Київ: Центр навч. літератури, 2004. 272 с.
17. Максименко С. Д., Клименко В. В., Толстоухов А. В. Психологічні механізми зародження, становлення та здійснення особистості. Київ: Вид-во Європейського ун-ту, 2010.
18. М'ясоїд П. А. Загальна психологія. Київ : Вища школа, 2001. 487 с.
19. Основи практичної психології : підручник / за заг. ред. В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. Київ : Либідь, 2003. 536 с.
20. Основи психології : підручник / за заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. Київ : Либідь, 2002. 630 с.
21. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: навч. посіб. для самост. роботи студ. Київ: Академвидав, 2011. 373 с.
22. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Короткий довідник з дитячої психології. Рівне, 2008. 55 с.
23. Практикум із загальної психології / за ред. Т. І. Пашукової. Київ : Знання, 2000. 204 с.
24. Прохоренко Л. І. Психологія інклюзії: освіта та соціалізація дітей з особливими потребами. Особлива дитина: навчання і виховання. 2024. Т. 3. №. 115. С. 7-20.
25. Прохоренко Л. І. Наука і освіта в умовах війни: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2022. Т. 1. №. 4.
26. Прохоренко Д. О. Психологічна підтримка дітей з ООП: комплексний підхід у подоланні наслідків ПТСР. Особлива дитина: навчання і виховання. 2024. Т. 3. №. 115. С. 75-88.
27. Рібцун Ю.В. Розвиток емоційної сфери дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. 2020. Вип. 16. С. 295–312.
28. Русинка І. І. Психологія : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 367 с.
29. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія. Київ : Академвидав, 2006. 360 с.
30. Самошкіна Л. М. Вікова психологія : навч. наоч. посіб. з мультимедійним курсом / ред. Е. Л. Носенко. Дніпропетровськ : вид-во ДНЕУ, 2006. 248 с.
31. Скрипченко О., Долинська Л., Огороднійчук З. Загальна психологія. Київ : АПН, 2002. 464 с.
32. Спеціальна психологія : навчальний посібник / І. О. Петухова, М. Ю. Заушнікова. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 288 с. ISBN 978-966-337-671-4
33. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2005. 520 с.
34. Титаренко Т. Подія як вузловий момент життєвого шляху. Київ : Либідь, 2003. С. 149–153.
35. Титаренко Т. Поняття життєвого шляху особистості. Київ: Либідь, 2003. С. 136–148.
36. Титаренко Т. Життєві кризи особистості. Київ : Либідь, 1999. С. 155–167.
37. Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія : навч. посіб. Київ : Наукова думка, 2000. 190 с.
38. Цимбалюк І. М., Яницька О. Ю. Загальна психологія. Київ : ВД Професіонал, 2004. 304 с.
39. Шпак М. М. Психологія розвитку емоційного інтелекту молодших школярів: монографія. Тернопіль : ТНПУ імені В. Гнатюка, 2016. 372 с.